
UNDANRÖJANDE AV ORDNINGSBOT

Innehåll

Innehåll.....	1
Inledning.....	2
Hur ordningsboten betalas.....	2
Skjuta upp betalning av ordningsbot	2
Undanröjande av Ordningsbot.....	3
Förutsättningarna för att kunna undanröja en ordningsbot.....	3
Exempel på ovanstående punkter:.....	3
<i>Punkt 1 - Ingen giltig viljeförklaring.</i>	<i>3</i>
<i>Punkt 2 – Fel vid ärendets behandling.....</i>	<i>4</i>
<i>Punkt 3 - om föreläggandet inte överensstämmer med lag.....</i>	<i>5</i>
Vad händer om man inte accepterar ordningsboten?	5
Ordningsbotens inverkan på körkort	5
Förfarandet, hur det går till.....	6
Klaga på Ordningsbot	7
<i>EXEMPEL – Ingen giltig viljeförklaring.....</i>	<i>7</i>
<i>EXEMPEL - Polisen vill rätta en ordningsbot.....</i>	<i>7</i>
<i>EXEMPEL – Polisens agerande.....</i>	<i>8</i>
<i>Exempel på skrivelse.....</i>	<i>9</i>
MALL.....	11
Slutord	12

Inledning

Denna mall beskriver hur processen för ett undanröjande av en ordningsbot går till.

Förklaringsbeskrivningarna har sin utgångspunkt utifrån en trafikförseelse och ordningsbotens förhållande till ditt körkortsinnehav. Men, en ansökan om undanröjande av en ordningsbot fungerar på samma sätt oavsett vad ordningsboten handlar om.

Ordningsböter utfärdas framför allt av polisen, men även i vissa fall av Tullverket eller Kustbevakningen, och i sällsynta fall av Åklagarmyndigheten. Ordningsböter handlar enbart om brott som har penningböter i straffskalan. Ordningsböternas storlek kan som lägst vara 200 kronor och högst 4 000 kronor. Om det förekommer flera överträdelser så kan den totala summan som högst uppgå till högst 10 000 kronor.

För att ge en kort inledande beskrivning så handlar ett undanröjande av ordningsbot om att man anser att man felaktigt godkänt att man har begått ett brott.

Observera att en ordningsbot som meddelats på grund av ett trafikbrott även kan påverka ett innehav av taxiförarlegitimation och taxitrafiktillstånd. Med begreppet körkort och körkortsinnehav så menas därför även taxiförarlegitimation och taxitrafiktillstånd.

Bestämmelserna om en ordningsbots rättsverkande kraft finns i Rättegångsbalkens (1942:740) 48 kapitel 3 § andra stycket. Grunderna för undanröjande av ordningsbot återfinns i 59 kap 6 och 10 § samma lag.

Polismyndighetens föreskrifter och allmänna råd om ordningsbot återfinns i PMFS 2020:9 FAP 261

Hur ordningsboten betalas

Har du skrivit under ett föreläggande av ordningsbot betyder det att du har godkänt föreläggandet. Ordningsboten ska betalas inom 30 dagar från godkännandet. Använd Polismyndighetens bankgiro för ordningsböter: 520-0878. Ange föreläggandenummer/OCR-nummer när du betalar. Numret står på ordningsboten, längst upp i högra hörnet av boten, 9-12 siffror.

Betalar du inte i tid får du en betalningspåminnelse. Ingen extra avgift tas ut för påminnelsen.

Skjuta upp betalning av ordningsbot

Polisen får enligt lag inte ge någon en avbetalningsplan eller ge anstånd på betalningen. Du kan alltså inte betala senare eller dela upp din betalning på flera olika tillfällen.

Undanröjande av Ordningsbot

Ett undanröjande av ordningsbot innebär att man försöker få en sedan tidigare godkänd ordningsbot ogiltigförklarad.

En godkänd ordningsbot fungerar på samma sätt som en meddelad dom från en domstol, som har vunnit lagakraft. Det betyder att i samma stund som man accepterat ordningsboten, så går den inte att överklaga på ett sådant sätt som vanligtvis hade varit möjligt om saken handlat om en meddelad dom från en domstol (3 veckor).

Det är dock inte ovanligt att en ordningsbot, efter den blivit godkänd, har visat sig vara felaktig. Om en ordningsbot är felaktigt godkänd - och den inte går att överklaga - så kan det emellertid finnas en möjlighet att få den undanröjd. Eftersom ordningsboten motsvarar en dom från domstolen så är det bara en domstol som har rätt att ogiltigförklara den. Vilket därför innebär att det är domstolen som, vanligtvis, undanröjer ordningsboten.

Förutsättningarna för att kunna undanröja en ordningsbot

Förutsättningarna för att en ordningsbot ska kunna undanröjas är om något följande kan anses vara uppfyllt:

- 1) om godkännandet inte kan ses som en giltig viljeförklaring,
- 2) om det vid ärendets behandling har förekommit sådant fel att föreläggandet bör anses ogiltigt eller
- 3) om föreläggandet av annan anledning inte överensstämmer med lag.

Exempel på ovanstående punkter:

Punkt 1 - Ingen giltig viljeförklaring.

Exempel på denna punkt kan vara när språkförbistring medfört att man inte har insett vad man har skrivit under eller om man har godtagit en ordningsbot som inte utgör ett brott.

Göta hovrätt Ö 2670-14

X har gjort gällande att han inte behärskar det svenska språket och att polismännen inte uttryckte sig på engelska på ett sådant sätt att han förstod betydelsen av underskriften. Enligt hovrättens mening kan hans invändning i detta hänseende inte anses osannolik. Av den promemoria som upprättats av polisassistenten Y framgår det inte heller att innebörden av ett undertecknande klagades för X eller att denne annars verkade ha vetskap om innebörden. Det får därför godtas att X hade en felaktig uppfattning om vad ett undertecknande innebar. Undertecknandet av föreläggandet av ordningsbot kan under sådana förhållanden inte anses som en giltig viljeförklaring. Det godkända föreläggandet av ordningsbot ska därför undanröjas.

Eksjö Tingsrätt B 744-19 P 1 och 3

I målet hade vår klient godkänt ett föreläggande av ordningsbot avseende otillåten omkörning strax före/i vägkorsning. Eftersom en sådan omkörning är tillåten under vissa omständigheter (3 kap. 39 § första stycket 3 trafikförordningen (1998:1276)) så saknade ordningsboten lagstöd. Ordningsboten undanröjdes enligt p 1 och 3.

Ett typexempel när en viljeförklaring inte kan bedömas som giltig är när den som undertecknat föreläggandet saknat rättslig handlingsförmåga. Till exempel en person som är yngre än 15 år.

Punkt 2 – Fel vid ärendets behandling.

Exempel på denna punkt är exempelvis om ordningsboten har baserats på något helt annat än vad man har accepterat.

Uppsala Tingsrätt B 7738-21

I målet hade vår klient accepterat en ordningsbot. Polisen hade senare justerat ordningsboten i skärpande riktning. Domstolen ansåg att det hade förekommit sådant fel vid ärendets behandling att föreläggandet ansågs ogiltigt och föreläggandet saknade stöd i lag. Föreläggandet av ordningsboten undanröjdes.

Åklagarmyndigheten (AM 99703-20)

I ett ärende hos Åklagarmyndigheten (AM 99703-20) motsatte sig vår klient en ändring i en fråga om hastighetsöverträdelse. Vår klient hade godtagit en ordningsbot där Polisen hade beskrivit att vägens tillåtna hastighetsbegränsning var 110 km/tim (vilket var korrekt) och att vår klient hade framfört sitt fordon i 130 km/tim (vilket också var korrekt). Däremot hade vår klient en påkopplad släpkärra på sin bil, vilket innebar att den egentliga hastighetsbegränsningen skulle ha varit 80 km/tim. Eftersom ordningsboten motsvarar en dom och det inte fanns en vilja att överklaga, så kunde inte ordningsboten ändras.

Hovrätten för övre Norrland, Mål Ö 144-12

”Om ordningsboten skulle undanröjas får inte därefter för samma gärning dömas till eller föreläggas svårare straff. Åklagarens begäran kan därför, när det gäller hastighetsöverträdelsen, beskrivas så som att det handlar om att rätta en uppgift i gärningsbeskrivningen om hastighetsöverträdelsens allvar. Av samma anledning som domskäl inte kan angripas genom överklagande eller resning kan inte heller skälen till ett strafföreläggande överklagas (se NJA 1995 s 152 samt Fitgers kommentar till rättegångsbalken, s. 59:32). Att ordningsboten kommit att avse en lägre hastighet än den uppmätta utgör alltså inte ett sådant formellt fel som gör att föreläggandet borde anses som ogiltigt.”

Punkt 3 - om föreläggandet inte överensstämmer med lag.

Denna punkt kombineras och med punkt 1, det vill säga en ogiltig viljeförklaring. Exempel på denna punkt är exempelvis om överträdelsen till ordningsboten inte är belagd med straff. Att godkänna ett ordningsbot som inte är straffbelagd är därför normalt sett ingenting man gjort med vilja och därutöver saknas även lagstöd för ordningsboten.

Se rättsfallet Eksjö Tingsrätt B 744-19, ovan.

I målet hade vår klient godkänt ett föreläggande av ordningsbot avseende otillåten omkörning strax före/i vägförsvinn. Eftersom en sådan omkörning är tillåten under vissa omständigheter (3 kap. 39 § första stycket 3 trafikförordningen (1998:1276)) så saknade ordningsboten lagstöd. Ordningsboten undanröjdes enligt p 1 och 3.

Svea Hovrätt (RH 2011:17).

Domstolen undanröjde en godkänd ordningsbot när en person framfört ett fordon med körförbud på väg till ett besiktningsorgan för besiktning. Den finns en lagstadgade rätt att framföra ett fordon, trots körförbud, om det är på väg till besiktning och framförandet sker på kortast lämpliga väg.

Vad händer om man inte accepterar ordningsboten?

Om du inte accepterar ett föreläggande av ordningsbot så överförs ärendet till åklagare. En åklagare kommer då antingen att:

- 1) utfärda ett strafföreläggande mot dig eller
- 2) väcka åtal.

Om du accepterar ett strafföreläggande så motsvarar ditt erkännande en meddelad dom från domstolen. Med andra ord, på samma sätt som vid acceptering av en ordningsbot. Om du inte accepterar ett strafföreläggande, så väcker istället åklagaren åtal mot dig. Det blir då domstolen som slutligt kommer få avgöra frågan.

Ordningsbotens inverkan på körkort

I frågor om körkortsingripanden som har sin utgångspunkt i ett trafikbrott så är det viktigt att nämna att frågan om körkortsingripande och själva trafikbrottet är två skilda saker.

Polisen utreder brottet, ingenting annat. Om man inte anser sig ha begått det brott som polisen misstänker att man gjort sig skyldig till, så har man rätt att neka till brottet.

Men, oavsett om man nekar eller erkänner brottet, exempelvis genom att acceptera ett föreläggande om ordningsbot, så har polisen rätt att besluta om att omhänderta ett körkort.

Om polisen beslutar att omhänderta ett körkort så skickar polisen körkortet till Transportstyrelsen tillsammans med information om händelsen som ligger till grund för omhändertagandet.

När underlaget inkommer till Transportstyrelsen, så görs ingen bedömning av skuldfrågan avseende brottet. De utreder endast om ett ingripande ska göras på grund av det trafikbrott som är erkänt eller som man är misstänkt för.

Om man nekat till brottet så beslutar Transportstyrelsen ofta att körkortet ska återkallas tillfälligt (interimistiskt) utifrån brottet man är misstänkt för. Vid ett sådant scenario kommer Transportstyrelsen, i de allra flesta fallen, utgå från att polisens misstanke kommer leda till en fällande dom. Transportstyrelse utgår därför endast ifrån vad en lämplig påföljd ska motsvara i förhållande till en fällande dom.

Om man emellertid senare blir frikänd från brottet, exempelvis om det visat sig att en ordningsbot varit felaktig, så återfår man körkortet.

Förfarandet, hur det går till

Att klaga på en ordningsbot är en skriftlig process som görs genom en skrivelse till den domstol (Tingsrätt) som är närmast belägen där man är bosatt. Processen är kostnadsfri, skriftlig och du kan inte påföras någon kostnad genom att klaga på en ordningsbot.

I skrivelsen uppger man ordningsföreläggandenumret och beskriver på vilket sätt som man anser att ordningsboten är felaktig.

Utgångspunkten ligger på de tre punkter som tidigare nämnts - Ingen giltig viljeförklaring - Fel vid ärendets behandling eller - att föreläggandet inte överensstämmer med lag.

Tingsrätten översänder därefter kopia på underlaget till Åklagarmyndigheten som i sin tur går igenom de handlingar som finns i ärendet och begära kompletterande uppgifter från polisen. Åklagaren gör sedan en egen skrivelse till Tingsrätten med sin inställning till om den anser att grund för ordningsboten finns eller om den är felaktig. Om Åklagaren bedömer att det finns grund för ordningsboten kan eventuella bevisuppgifter tillställas domstolen som stödjer ställningstagandet. Om så sker får man möjlighet att besvara det nya materialet. Det kan därför uppstå en del skriftutväxling mellan den klagande och åklagaren. När Tingsrätten anser att ärendet är färdigutrett, meddelas en dom i frågan.

Observera att i dessa typer av fall är den som klagat på ordningsboten som måste visa att fel har inträffat.

Klagan på ordningsbot görs genom att skicka klagan till den tingsrätt som ska handlägga saken. Besök domstolsverket och hitta den domstol som gäller dig.

När man skickar e-post dit får man ett autosvar om att e-posten mottagits.

Klaga på Ordningsbot

En klagan på en ordningsbot kan bero på en mängd olika saker. Därför är de nedanstående texterna utdrag på vanligt förekommande händelser. Det är viktigt att du väljer det som passar in i din situation, vilket innebär att det kan förekomma andra orsaker som ligger till grund än vad som framförts i nedanstående exempel.

EXEMPEL – Ingen giltig viljeförklaring

Ett godkänt föreläggande av ordningsbot gäller enligt 48 kap. 3 § andra stycket rättsgångsbalken som en dom som har vunnit laga kraft. Föreläggandet ska dock enligt 59 kap. 6 och 10 §§ samma balk undanröjas bl.a. om godkännandet inte kan anses som en giltig viljeförklaring.

Av 10 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om tillämpningen av ordningsbot (PMFS 2020:9), framgår: Innan den misstänkte godkänner föreläggandet ska polismannen förklara dess innehåll och innebörden av ett godkänt föreläggande. Om den misstänkte är körkortsinnehavare ska polismannen även informera om att brottet, under de förutsättningar som anges i 5 kap. 3 § körkortslagen (1998:488), kan komma att påverka körkortsinnehavet.

Det förhållandet att den som godkänt föreläggandet haft en felaktig uppfattning om innebörden av föreläggandet utgör i princip ett skäl att bifalla en klagan om undanröjande (se Fitger m.fl., Rättegångsbalken, s. 59:28).

Jag kände mig stressad av Polisen som stoppade mig och, på grund av språkförbistring, felaktigt medgav att jag begått den överträdelse som Polisen anförde. Jag förstod inte vad polisen menade att jag hade begått för brott och polisen omhändertog inte heller mitt körkort vid överträdelsen (jmf Göta hovrätt mål nr Ö 2327-13, Göta hovrätt mål nr Ö 2670-14 m.fl.).

Ordningsboten ska således undanröjas, dels då det förekommit ett fel vid utfärdandet av ordningsboten, dels då godkännande till ändring ej lämnats.

EXEMPEL - Polisen vill rätta en ordningsbot

Rättelse av ordningsbot får inte göras om den som godkänt föreläggandet motsätter sig sådan rättelse, 48 kap 12a och 17 §§.

Det förhållandet att den som godkänt föreläggandet haft en felaktig uppfattning om innebörden av föreläggandet utgör i princip ett skäl att bifalla en klagan om undanröjande (se Fitger m.fl., Rättegångsbalken, s. 59:28). Ett fel i föreläggandet behöver inte vara uppenbart. Om ett muntligt kontradiktoriskt förfarande i målet kan tänkas leda till frikännande av den tilltalade eller mildare bedömning av gärningen än vad som är möjligt enbart på grundval av handlingarna i målet, så kan ett sådant fel anses föreligga. Ett föreläggande ska inte anses överensstämma med lag om rättstillämpningen framstår som felaktig på grundval av det i målet eller ärendet föreliggande materialet (se Thorsten Cars, SvJT 1964 s. 321 ff).

Av 14 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordningsbot PMFS 2020:9 FAP 261-1, framgår följande:

Vid mindre felaktigheter utan saklig betydelse ska rättelse i ett godkänt föreläggande göras genom att det rätta förhållandet registreras i Polismyndighetens it-system för ordningsbotsförelägganden.

Vid uppenbar oriktighet, som inte kan rättas enligt första stycket, ska den förelagde genom underrättelse beredas tillfälle att yttra sig innan rättelse sker. Därefter ska rättelse göras genom att det rätta förhållandet registreras i Polismyndighetens it-system för ordningsbotsförelägganden. Rättelse får enligt 48 kap. 12 a och 17 §§ rättegångsbalken inte göras om den som har godkänt föreläggandet motsätter sig det. En rättelse får inte innebära att straffet höjs.

Att rättelse inte får ske utan att den enskilde godkänner rättelsen, förutsätter självklart att den enskilde ges tillfälle att ta ställning till en rättelse, vilket enligt polisens egna föreskrifter ska göras genom skriftlig underrättelse.

Ordningsboten ska således undanröjas, dels då det förekommit ett fel vid utfärdandet av ordningsboten, dels då godkännande till ändring ej lämnats.

EXEMPEL – Polisens agerande

En polis ska iaktta saklighet och opartiskhet och i kontakter med allmänheten agera så hänsynsfullt som möjligt, visa behärskning och uppträda på ett sätt som inger förtroende (1 kap. 9 § regeringsformen och 10 § polisförordningen).

Justitieombudsmannen (JO) Dnr 2323-2018

En polis stoppade en man vid en trafikkontroll för att han inte hade stannat sin bil vid stopplikt. Mannen ville inte godta ett föreläggande av ordningsbot men ändrade inställning när polisen, efter viss diskussion, förklarade att han hade för avsikt att omhänderta mannens körkort. Polisen utfärdade ett föreläggande av ordningsbot och lät mannen behålla körkortet. JO, som konstaterar att det inte funnits förutsättningar att omhänderta mannens körkort, uttalar att en befogenhet att besluta om ett körkortsomhändertagande eller andra åtgärder aldrig får användas för att påverka den enskilde att godkänna ett föreläggande av ordningsbot. JO uttalar också att det självfallet inte heller får förekomma något köpslående i samband med diskussioner om godtagande av ordningsbotsföreläggande i stället för att polisen upprättar en rapport över förseelsen. Polisens agerande har enligt JO stått i strid med regeringsformens krav på saklighet och skyldigheten för en polis att uppträda på ett sätt som inger förtroende. Polisen har åsidosatt de krav som ställs på en polis, och han kritiserades för sitt agerande.

Exempel på skrivelse

Förelägandennummer hos Polismyndigheten:

111 111 111 111

Målnummer Tingsrätten: n/a

Klagande:

Namn:

Pers.nr:

Adress:

Postadress:

Motpart:

Åklagarmyndigheten

Ärende: Undanröjande av ordningsbot enligt 59 kap. 6 - 10 §§ rättegångsbalken

Yrkande:

NAMN yrkar att Tingsrätten undanröjer ordningsbot med nummer 111 111 111 111.

Till stöd för sin talan anför NAMN huvudsakligen följande:

Grunder

En godkänd ordningsbot gäller enligt 48 kap 3 § andra stycket rättegångsbalken som en dom som har vunnit laga kraft. Ordningsboten ska dock enligt 59 kap 10 § samma balk undanröjas om godkännandet inte kan ses som en giltig viljeförklaring, om det vid ärendets behandling har förekommit sådant fel att föreläggandet bör anses ogiltigt eller om föreläggandet av annan anledning inte överensstämmer med lag. Rättelse av ordningsbot får inte göras om den som godkänt föreläggandet motsätter sig sådan rättelse, 48 kap 12a och 17 §§.

Det förhållandet att den som godkänt föreläggandet haft en felaktig uppfattning om innebörden av föreläggandet utgör i princip ett skäl att bifalla en klagan om undanröjande (se Fitger m.fl., Rättegångsbalken, s. 59:28). Ett fel i föreläggandet behöver inte vara uppenbart. Om ett muntligt kontradiktoriskt förfarande i målet kan tänkas leda till frikännande av den tilltalade eller mildare bedömning av gärningen än vad som är möjligt enbart på grundval av handlingarna i målet, så kan ett sådant fel anses föreligga. Ett föreläggande ska inte anses överensstämma med lag om rättstillämpningen framstår som felaktig på grundval av det i målet eller ärendet föreliggande materialet (se Thorsten Cars, SvJT 1964 s. 321 ff).

Av 14 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordningsbot PMFS 2020:9 FAP 261-1, framgår följande:

Vid mindre felaktigheter utan saklig betydelse ska rättelse i ett godkänt föreläggande göras genom att det rätta förhållandet registreras i Polismyndighetens it-system för ordningsbotsförelägganden.

Vid uppenbar oriktighet, som inte kan rättas enligt första stycket, ska den förelagde genom underrättelse beredas tillfälle att yttra sig innan rättelse sker. Därefter ska rättelse göras genom att det rätta förhållandet registreras i Polismyndighetens it-system för ordningsbotsförelägganden. Rättelse får enligt 48 kap. 12 a och 17 §§ rättegångsbalken inte göras om den som har godkänt föreläggandet motsätter sig det. En rättelse får inte innebära att straffet höjs.

Att rättelse inte får ske utan att den enskilde godkänner rättelsen, förutsätter självklart att den enskilde ges tillfälle att ta ställning till en rättelse, vilket enligt polisens egna föreskrifter ska göras genom skriftlig underrättelse.

Omständigheter

NAMN mottog en ordningsbot som...

Polisen har därmed korrigerat en uppenbar oriktighet i ordningsboten genom ett samtal via telefon, utan att ge NAMN utrymme för att ta ställning till rättelsen. Hade hon getts tillfälle att ta ställning till rättelsen så hade hon motsatt sig rättelsen

Ordningsboten ska således undanröjas, dels då det förekommit ett fel vid utfärdandet av ordningsboten, dels då godkännande till ändring ej lämnats.

Särskild hemställan: Att målet avgörs skriftligen.

NAMN ber om skyndsam handläggning i Tingsrätten då Transportstyrelsen återigen avser göra ett ingripande mot NAMNS körkort på grund av den rättade ordningsboten. En återkallelse av körkortet kommer skapa stora kostnader för NAMN.

MALL

Klagande

Namn
Personnummer
Adress
Ordningsföreläggandenummer:

Motpart

Åklagarmyndigheten

Ärende: Undanröjande av ordningsbot enligt 59 kap. 6 - 10 §§ rättegångsbalken

Yrkande

Jag yrkar att Tingsrätten undanröjer den meddelade ordningsboten Nr _____

Grunder och omständigheter

Händelsebeskrivning

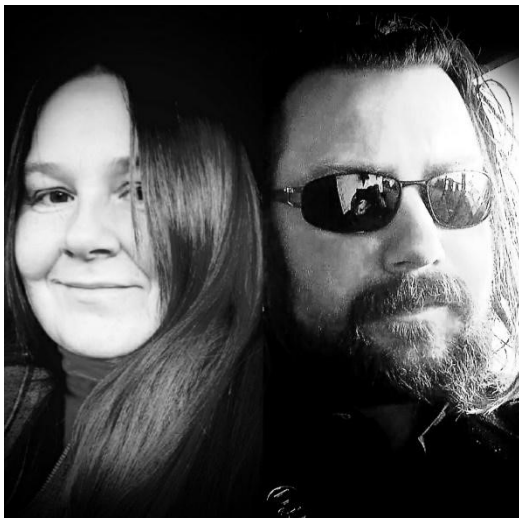
Rättsliga grunder

En godkänd ordningsbot gäller enligt 48 kap 3 § andra stycket rättegångsbalken som en dom som har vunnit laga kraft. Ordningsboten ska dock enligt 59 kap 10 § samma balk undanröjas om godkännandet inte kan ses som en giltig viljeförklaring, om det vid ärendets behandling har förekommit sådant fel att föreläggandet bör anses ogiltigt eller om föreläggandet av annan anledning inte överensstämmer med lag.

Särskild hemställan: Att målet avgörs skriftligen

Slutord

Trafikjuristerna, hoppas att du haft nytta av denna instruktion för klagan av ordningsbot/strafföreläggande. Skulle du ha frågor om innehållet eller om det finns omständigheter i ditt ärende som du vill ha fördjupad rådgivning kring, så är du alltid välkommen att kontakta oss för en kostnadsfri och oförpliktigande rådgivning. Alla sätt att kontakta oss finns på vår hemsida trafikjurist.se I tillägg finns även en avsevärd mängd av information på vår hemsida, som eventuellt kan vara till din hjälp för att påverka körkortsingripandet på bästa möjliga sätt.

Trafikjuristerna, författare